

Pracownia Badań i Innowacji Społecznych **Stocznia**

Tworzenie dobrych miejsc Angażowanie społeczności lokalnej

Tytuł oryginalny: Engaging the
Community

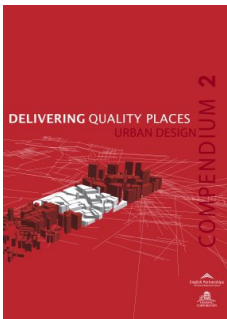

**FUNDACJA
IM. STEFANA BATOREGO**

Opracowanie powstało w ramach programu
Laboratorium Partycypacji Obywatelskiej
realizowanego przy wsparciu Fundacji im. Stefana Batorego.

Tworzenie dobrych miejsc
Angażowanie
społeczności lokalnej

**Homes &
Communities
Agency**

tłumaczenie:

Stanisław Tekieli

Tekst pochodzi z książki: Delivering Quality Places. Urban Design Compendium 2, przygotowana przez Roger Evans Associates dla English Partnerships oraz Housing Corporation, Wrzesień 2007

Tworzenie dobrych miejsc
Angażowanie
społeczności lokalnej

W SKRÓCIE

W najbardziej¹ udanych przypadkach zagospodarowania terenu proces dokonywania zmian włącza w działanie ludzi, którzy żyją i pracują w danym miejscu, którzy rozumieją to miejsce i którzy angażują się w realizację pozytywnych działań. Ludzie mogą podzielać troskę o swoją okolicę, ale mieć różne priorytety i interesy. Zaangażowanie społeczności lokalnej nie jest tylko kwestią konsultacji z ludźmi. Może to być również proces zwiększania znaczenia planowania przestrzennego w społecznościach lokalnych i udzielania pomocy w osiągnięciu konsensusu, tak aby podania o pozwolenie na budowę mogły być przetwarzane bardziej płynnie. Może to przyczynić się do integracji nowych i już istniejących społeczności.

Zagospodarowanie przestrzenne może być postrzegane jako zagrożenie dla tożsamości danej okolicy, a zaangażowanie społeczności lokalnej raczej jako okazja do prowadzenia kampanii w konkretnej sprawie niż kształtowania zagospodarowania. Angażowanie społeczności lokalnych może być postrzegane przez osoby podejmujące się przeprowadzenia zagospodarowania jako kosztowne i czasochłonne. Niemniej jednak, w sytuacji gdy zaangażowanie społeczności jest dokonywane skutecznie, może ono przyczynić się do przezwyciężenia obu tych problemów. Mogą zostać przy tej okazji zidentyfikowane określone kwestie dotyczące rejonu i stojące przed nim szanse, a także znalezione rozwiązania potencjalnych konfliktów.

Rozwiązanie konfliktów i optymalne wykorzystanie wkładu społeczności lokalnych zależy od zapewnienia społeczności środków umożliwiających zaangażowanie, jasnego przedstawienia celów procesu zaangażowania oraz zapewnienia adekwatności działań do skali i etapu zagospodarowania przestrzennego. Pomyślnie przeprowadzony, proces zaangażowania może ulepszyć propozycje projektowe, przyspieszyć proces planowania przestrzennego oraz pomóc w wyrobieniu poczucia własności wśród społeczności lokalnej.

UDZIAŁ W TWORZENIU MIEJSC

Prawo do uczestnictwa

Tworzenie udanych społeczności sąsiedzkich zależy od zrozumienia człowieka, a także fizycznego kontekstu danego miejsca i docenienia dynamiki rozwoju społeczności lokalnej, w tym lokalnych postaw, inicjatyw, historii i zwyczajów.

Zaangażowanie społeczności lokalnej w zakresie planowania przestrzennego stanowi część przysługującego ludziom prawa do udziału w podejmowaniu decyzji wpływających na ich życie. Wiele ustawowych procesów wymaga takiego zaangażowania. Wiele organizacji udzielających dotacji preferuje, a nawet wymaga, zaangażowania miejscowej ludności przed udzieleniem pomocy finansowej. Zaangażowanie może pozwolić na przetestowanie i udoskonalenie propozycji przed ich przyjęciem, w rezultacie czego zasoby będą wykorzystane w sposób zgodny z tym, co jest potrzebne i pożądane.

Lepsze zrozumienie realnie dostępnych opcji przez daną społeczność lokalną może okazać się konstruktywne dla kształtowania propozycji zagospodarowania. Proces planowania może zredukować konflikty skutkujące marnotrawstwem czasu, a różne grupy interesu będą mogły wynegocjować kompromisy w celu zabezpieczenia wzajemnie kompatybilnych rozwiązań.

KIEDY ANGAŻOWAĆ SPOŁECZNOŚCI LOKALNE?

Polityka wywierania wpływu

Udzielenie ludziom pomocy w kształtowaniu ich otoczenia stanowi istotną część tworzenia trwałych społeczności poprzez planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Istnieje wiele sposobów, w jakie

¹ Tekst jest tłumaczeniem części książki „Delivering Quality Places”, rozdział Engaging the community, dostępnej na stronie www.urbandesigncompendium.co.uk/deliveringquality, wydanej przez Homes and Communities Agency

Tworzenie dobrych miejsc
Angażowanie
społeczności lokalnej

grupy społeczne lub jednostki mogą wpływać na politykę planowania na poziomie lokalnym lub regionalnym, a podmioty dokonujące zagospodarowania nowych dzielnic lub przydzielające teren pod budowę mogą zasięgnąć opinii lokalnych mieszkańców.

Na poziomie krajowym, zainteresowane strony mogą angażować się w przygotowanie projektów założeń polityki i wskazówek w drodze konsultacji publicznych. Na poziomie regionalnym, zainteresowane strony mogą wpływać na

Regionalne Strategie Rozwoju Przestrzennego poprzez zwracanie się do Sekretarza Stanu z formalnymi petycjami dotyczącymi projektów dokumentów. Na poziomie lokalnym, zainteresowane strony mogą wpływać na Dokumenty Lokalnego Zagospodarowania Przestrzennego i podania o pozwolenie na budowę poprzez formalne petycje, które są wymagane w celu zastosowania się do Oświadczenia o Zaangażowaniu Społeczności Lokalnej wydanego przez władze lokalne. Określa ono standardy, jakie mają być osiągnięte przez władze lokalne w zaangażowaniu społeczności w przygotowanie, zmiany i stały przegląd wszystkich dokumentów. Więcej informacji odnośnie polityki wywierania wpływu można znaleźć w Pakiecie Planowania (The Planning Pack) oraz na stronie internetowej dotyczącej planowania na rzecz społeczności lokalnej (www.communityplanning.net).

Identyfikacja opcji [1]

Zaangażowanie społeczności lokalnej i zainteresowanych stron (takich jak właściciele gruntów, specjaliści ds. planowania, specjaliści ds. dróg i mostów, podmioty ustawowe zwracające się z wnioskiem o konsultacje, lokalne grupy interesu, projektanci i deweloperzy) w opracowanie planu ogólnego może znacznie poprawić funkcjonalność projektu. Identyfikacja ograniczeń i możliwości danego miejsca na wczesnym etapie oznacza, że czas nie będzie marnowany na opcje nieopłacalne. Osobom zaangażowanym zapewnia to również forum umożliwiające poznanie interesów innych osób i zrozumienie tego, co jest konieczne dla usunięcia wszelkich ewentualnych przeszkód. Ten wspólny proces może dostarczyć zestaw podstawowych zasad i wizję dla danego miejsca, które mogą zostać przyjęte przez wszystkie zainteresowane strony. Osiągnięcie tego konsensusu już na początku może poprawić opracowanie projektu i ułatwić jego przejście przez proces inwestycyjny.

Wspólnoty już istniejące i nowe [2]

Procedury i techniki zaangażowania społeczności lokalnych zostały opracowane w dużej mierze dla istniejących miast i dzielnic. Osoby, u których zasięga się konsultacji to ci, których określone propozycje będą bezpośrednio dotyczyły. W przypadku propozycji dotyczącej nowej dzielnicy, zaangażowanie tych, którzy ostatecznie będą tam mieszkać, może okazać się trudne lub niemożliwe. W tej sytuacji, społeczności sąsiedzkie mogą postrzegać zagospodarowanie przestrzenne przede wszystkim w takich kategoriach, w jakich one same będą dotknięte. Dla uzyskania zrównoważonego obrazu pomocne może okazać się zaproszenie szerszego kręgu organizacji (takich jak lokalnie zarejestrowani właściciele lokali socjalnych, grupy społeczne i urzędnicy opieki społecznej) do wypowiedzenia się w imieniu tych, których reprezentują. W miarę postępu początkowych faz, w proces podejmowania decyzji dotyczących przyszłego zagospodarowania terenu należy zaangażować nowych mieszkańców.

ZASADY PRZEWODNIE

Następujące zasady dotyczące uzyskania wiedzy o troskach i aspiracjach społeczności lokalnej mogą mieć zastosowanie we wszystkich sytuacjach:

Zacznij wcześniej

Już od najwcześniejszych etapów należy zapewnić ludziom możliwość udziału w identyfikacji problemów i dyskusji nad opcjami. Powinni oni zostać zaangażowani w momencie, kiedy będą mieli możliwość dokonania zmian. Rozwinięcie ich kompetencji w tej dziedzinie może wymagać czasu. Ważne jest, aby zdawać sobie sprawę z tego, jakie inne procesy zaangażowania społeczności lokalnych są aktualnie realizowane w okolicy, aby można było podjąć kroki w celu uniknięcia przeciążenia ludzi.

Wyjaśnij cele

- Podczas wyjaśniania celów ważne jest, aby rozważyć następujące pytania:
- Co może wnieść do procesu zaangażowanie społeczności lokalnej?
- Jakie są cele działań zaangażowania?
- Kim są partnerzy projektu i co mogą oni wnieść?
- Co zamierza pozostawić po sobie deweloper?
- Jakie zaangażowanie społeczności będzie kontynuowane po zakończeniu projektu?
- Jakie rezultaty są oczekiwane?
- W jaki sposób będą one zmierzone?

Zaangażuj właściwych ludzi [3]

Sporządzenie charakterystyki społeczności przyczyni się do zidentyfikowania społeczności, których dotyczy projekt oraz specyfiki grup ludzi mieszkających w okolicy. Pomoże to w wyborze najbardziej odpowiednich technik zaangażowania społeczności lokalnej, identyfikacji ważnych organizacji oraz określeniu niektórych istotnych cech okolicy.

W przypadku problemów ze spójnością społeczną, przydatne może okazać się wykorzystanie technik mediacyjnych.

Zaangażowanie zainteresowanych stron, takich jak władze odpowiedzialne za drogi i mosty, Agencja Ochrony Środowiska, władze odpowiedzialne za planowanie i przedsiębiorstwa użyteczności publicznej już na początku projektu może pomóc w określeniu ograniczeń i możliwości danego miejsca.

W przypadku zaangażowania partnerów, ważne jest zapewnienie czasu na rozwinięcie stanowiska i zrozumienie wizji projektu. W wielu przypadkach, taką samą ilość czasu trzeba przeznaczyć na zdobywanie partnerów, jak na współpracę z samą społecznością lokalną.

Zarządzanie oczekiwaniami

Ustalenie podstawowych zasad jest niezbędne do osiągnięcia realistycznych celów i uniknięcia nierealistycznych oczekiwań. Następujące kwestie powinny być jasne dla wszystkich:

- W jaki proces społeczność lokalna ma się zaangażować?
- W jaki sposób zostanie wykorzystany jej wkład?
- Jaki będzie zakres wpływu społeczności lokalnej?
- W jaki sposób będą podejmowane decyzje?
 - Jakie ramy czasowe będą obowiązywały?
 - Czy będzie zapewnione szkolenie?
 - Jaka jest możliwość zaangażowania się ludzi w dłuższej perspektywie?

OPISY PRZYPADKÓW

[1]

Granie w gry dla określenia obszarów rozwoju

Gra Ashford (The Ashford Game)

W ramach procesu zaangażowania społeczności lokalnej w Ashford opracowano grę planszową, aby pomóc społeczności lokalnej i najważniejszym zainteresowanym stronom przetestować szereg scenariuszy pod kątem danej wizji. Wykorzystując zdjęcie lotnicze miasta i płytki reprezentujące elementy zagospodarowania, gra pozwala stronom zainteresowanym na dokonanie strategicznych wyborów odnośnie zwartości i lokalizacji przyszłego zagospodarowania, oraz określenie konsekwencji, jakie będzie to miało na kształtowanie miejsca i utrzymanie lokalnych usług. Do zagadnień kluczowych należy to, gdzie będzie realizowane zagospodarowanie przestrzenne, jaką przyjmie formę i jakie będą jego konsekwencje. Głównym rezultatem tego procesu było określenie uzgodnionego zestawu celów dla zrównoważonego rozwoju Ashford.

Gracze współpracowali ze sobą w ułożeniu płytek reprezentujących 25 ha różnych typów zagospodarowania przestrzennego, takich jak osiedle mieszkaniowe, dzielnica mieszkaniowa, centrum miasta, dystrykt biurowy, strefa przemysłowa, lokalne parki, jeziora i zbiorniki wodne.

Gra wymaga dobrej moderacji, aby zapewnić, że wszystkie kwestie są zrozumiałe, odpowiednio ocenione i uwzględnione przy podejmowaniu kluczowych decyzji. Umożliwia to także skoncentrowanie gry na konkretnych zagadnieniach, takich jak infrastruktura i obiekty, w odpowiednim przypadku.

Prostota tej gry pozwoliła również na wykorzystanie jej jako narzędzia szkoleniowego w zakresie planowania ogólnego w odniesieniu do różnych odbiorców, począwszy od ekonomistów rządowych, jednostek samorządu terytorialnego i pracowników ds. zagospodarowania przestrzennego.

Zagranie w Grę Ashford pomogło społeczności lokalnej i stronom zainteresowanym w podjęciu strategicznych decyzji dotyczących zwartości i lokalizacji zagospodarowania przestrzennego.

	Określenie polityki	Podjęcie projektu	Zatwierdzenie inwestycji	Zatwierdzenie techniczne i planowanie	Spuścizna
Wydarzenie typu Action Planning	■	■			
Warsztaty plastyczne					■
Systemy nagród					■
Wspólnotowe forum planowania przestrzennego		■	■	■	■
Współzawodnictwo w zakresie pomysłów		■			
Biuro ds. planowania przestrzennego okolicy			■	■	■
Gazety i newslettery	■	■	■	■	■

Tworzenie dobrych miejsc
Angażowanie
społeczności lokalnej

Event otwarty/ wystawa otwarta				■	
Warsztaty w otwartej przestrzeni	■	■	■	■	■
Dni planowania przestrzennego	■	■	■	■	■
Wycieczki rekonesansowe	■	■			
Stoisko uliczne		■			

Tabela 1

Przykład tego, jak różne narzędzia zaangażowania społeczności lokalnej mogą być mapowane w odniesieniu do procesu zagospodarowania przestrzennego

[2]

Stworzenie infrastruktury komunalnej dzięki wkładowi dewelopera

Allerton Bywater Millennium Community

Wkład dewelopera Allerton Bywater Millennium Community został wykorzystany do odnowienia byłej zerówki, Miners' Welfare Hall, oraz murawy do gry w kręgle w sąsiedztwie planowanej inwestycji. Opracowane zostały również działki i nowy skatepark. Dziś społeczność lokalna odgrywa aktywną rolę w zarządzaniu tą infrastrukturą i organizacji imprez i uroczystości dla sąsiedztwa.

Dostarczenie tej infrastruktury przed dokonaniem nowego zagospodarowania nie tylko przyniosło korzyści dla istniejącej społeczności lokalnej, ale również dostarczyło platformy do integracji nowych i już istniejących wspólnot. Allerton Bywater Millennium Community pomyślnie odnowiło i rozbudowało byłą gminę górniczą zlokalizowaną na południowy wschód od Leeds. Wczesne i kontynuowane konsultacje z mieszkańcami miasteczka i szerszą społecznością lokalną pomogły dostarczyć szereg konkretnych i niezbędnych obiektów i korzyści dla tego obszaru.

Oddanie do użytku skateparku przed dokonaniem zagospodarowania w Allerton Bywater Millennium Community przyniosło korzyści dla istniejącej populacji i przyczyniło się do integracji nowych i już istniejących wspólnot.

[3]

Zaangażowanie społeczności lokalnej w konsultowanie projektu wykonawczego

Charlton Kings

Szerokie konsultacje i współpraca ze społecznością lokalną stanowiły podstawę poprawy sfery publicznej w Charlton Kings (nieдалеko Cheltenham), przedmiotu Inicjatywy Placecheck przy dotacji rządu centralnego w wysokości £500.000.

The Charlton Kings Local Regeneration Partnership reprezentujące gminę, okręg i rady parafialne, grupę mieszkańców CK2000, lokalne szkoły, właścicieli sklepów i różnego rodzaju inne lokalne grupy interesu, utworzyło grupę sterującą. Wstępna dotacja finansowa została przeznaczona na poprawę sfery publicznej w centrum miejscowości przy wykorzystaniu wysokojakościowego i ambitnego projektu wczesna wygrana". Specjalnie zaprojektowane warsztaty mające na celu pracę z lokalnymi dziećmi pomogły stworzyć projekt mozaiki w centralnej części miejscowego zbiornika wodnego.

Tworzenie dobrych miejsc
Angażowanie
społeczności lokalnej

Program jest częścią większych, długoterminowych propozycji, które obejmują zagospodarowanie rozległego systemu wysokiej jakości w otwartej przestrzeni, mającego na stworzenie nowych połączeń między miastem a okolicą wiejską, stworzenie nowych obszarów siedliskowych, strategii sztuki publicznej do wykorzystania w charakterze lokalnych zasobów edukacyjnych, obszarów nowego zagospodarowania mieszkalnego i w zakresie handlu detalicznego, z widokiem na ulepszoną otwartą przestrzeń. Kompleksowy program realizacji określa mechanizmy finansowania i oddania do użytku.

Konsultacje i współpraca ze społecznością lokalną oraz warsztaty z lokalnymi dziećmi pomogły zaprojektować mozaikę w zbiorniku wodnym w centrum miasta Charlton Kings.

PODSUMOWANIE

Bądź realistą

Wczesne rozpoczęcie procesu zaangażowania i ustanowienie wśród partnerów jasnej odpowiedzialności za poszczególne zadania pozwoli uniknąć opóźnień. Zaangażowanie społeczności lokalnej może wymagać znacznych zasobów. Opracowanie planu oddania do użytku może pomóc wszystkim w zrozumieniu, jak wiele czasu będzie potrzebne i jaki będzie wymagany poziom umiejętności oraz jak zostanie to dokonane.

Użyj odpowiednich narzędzi

Zaangażowanie społeczności lokalnej może być organizowane na wiele różnych sposobów. Nie ma standardowego modelu, który pasuje do wszystkich okoliczności.

Wspólne warsztaty projektowe powinny być stosowane tam, gdzie można poprawić projekt proponowanego zagospodarowania przestrzennego.

English Partnership and the Prince's Foundation w Upton i Lawley opracowało oryginalne narzędzie współpracy, Zapytanie Dotyczące Projektu (Enquiry by Design). Skupia ono zainteresowane strony w celu podjęcia współpracy nad stworzeniem planu ogólnego. Wykorzystując zasoby na wczesnym etapie można uniknąć późniejszych problemów w trakcie procesu, które mogą spowodować opóźnienia lub dodatkowe koszty. Zasady takiego podejścia można zastosować do innych wspólnych koncepcji i projektów, w których istnieje konsensus odnośnie dobrego projektu.

Po podjęciu decyzji o celach zaangażowania, granicach terenu oraz odnośnie programu i finansowania, powinna zostać opracowana odpowiednia metoda w celu zaspokojenia potrzeb poszczególnych uczestników.

Tabela 1 określa szereg różnych działań i ich przydatność do różnych typów zagospodarowania przestrzennego. W żaden sposób nie jest to jednak wyczerpująca lista.

Zapewnij skuteczną moderację

Zapewnienie niezależnych mediatorów może pomóc zmniejszyć konflikt, pod warunkiem że będą oni mieli odpowiednie umiejętności i wiedzę do zarządzania procesem zaangażowania i moderowania wydarzeń. Mediatorzy mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia rezultatów i samego procesu, szczególnie w przypadku, gdy opinie poszczególnych osób czy grup interesu mogłyby inaczej zdominować działania.

Zapewnij dostęp do umiejętności i szkolenia

Należy udostępnić zasoby do kształtowania kompetencji w celu umożliwienia społeczności lokalnej i stronom zainteresowanym pełnego zaangażowania się w przeprowadzany proces. W zależności od poziomu zaangażowania społeczności i istniejących umiejętności, proces kształtowania kompetencji może mieć formę krótkich warsztatów, wyjazdów studyjnych dla poznania dobrych praktyk lub wsparcia dla członków społeczności w podjęciu studiów w celu zdobycia odpowiednich kwalifikacji.

Ostatnia opcja może być szczególnie właściwa, gdy istnieją możliwości podjęcia przez członków społeczności lokalnej długoterminowych zadań zarządzania.

Podtrzymaj proces

Przeprowadzany proces powinien umożliwić społeczności lokalnej zorientowanie się, jak idee rozwijają się na różnych etapach, przy efektywnej informacji zwrotnej. Gwarantuje to, że wszyscy mają świadomość tego, jak konsultacje i zaangażowanie mogą przyczynić się do utrzymania dobrych stosunków, zachęty do dalszego zaangażowania i przynieść efekt w postaci zwiększenia liczby pozytywnych rezultatów. W procesie powinny istnieć jasne formalne etapy. W stosownych przypadkach powinny być one oparte na wymaganiach ustawowych. Etapy powinny stanowić część stałego programu, a nie serię chaotycznych kroków. Zaangażowanie społeczności lokalnej nie jest tylko procesem, który należy „odhaczyć” na liście jako zrealizowane zadanie.

NAJWAŻNIEJSZE PRZESŁANKI DOTYCZĄCE TEGO TEKSTU

1. Nie lekceważ wartości zaangażowania społeczeństwa.
2. Zaczynaj wcześniej, zaangażuj właściwych ludzi, stwórz partnerstwa i określ granice na wczesnym etapie. Na samym początku jasno określ, jaki jest program zaangażowania, kto jest zaangażowany, jaką są role do odegrania oraz co to będzie za proces.
3. Upewnij się, że odpowiednie umiejętności w zakresie moderacji oraz zasoby są dostępne na miejscu. Miej świadomość, że różne metody i techniki będą odpowiednie dla różnych typów projektów.